

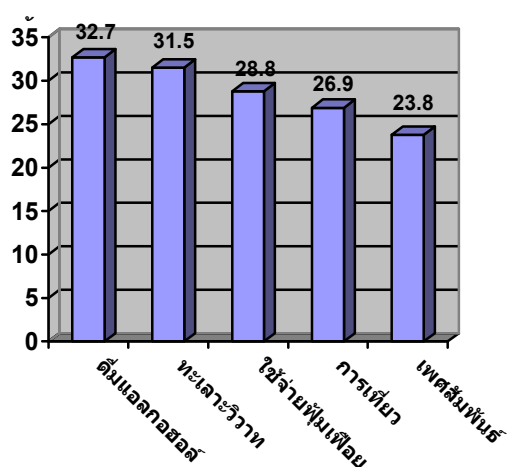
เรื่องเด่นประจำฉบับ

ตารางที่ 16 ความกังวลใจและปัญหาของนักเรียน นักศึกษา

ความกังวล	ร้อยละ	ปัญหา	ร้อยละ
1. เรื่องเรียน	39.3	การดื่มแอลกอฮอล์	32.7
2. เรื่องเงินใช้จ่าย	32.9	การทะเลาะวิวาท	31.5
3. เรื่องอนาคต	26.9	การใช้ยาเสพติด	28.8
4. ปัญหาครอบครัว	6.7	การเที่ยวสถานบันเทิง	26.9
5. ความสัมพันธ์กับเพื่อน	5.1	การมีเพศสัมพันธ์	23.8

ที่มา : สำนักวิจัยเอแบค โพลล์ สํารวจ ทัศนคติ ความรัก : การศึกษาตัวอย่างนักเรียน นักศึกษา ระดับ ม.ต้น - ปริญญาตรี พ.ศ. 2547

แผนภูมิที่ 9 ปัญหาของนักเรียน นักศึกษา ปี 2547

ที่มา : สำนักวิจัยเอแบค โพลล์ สํารวจ ทัศนคติ ความรัก : การศึกษาตัวอย่างนักเรียน นักศึกษา ระดับ ม.ต้น - ปริญญาตรี พ.ศ. 2547

เยาวชนในสังคมไทยวันนี้

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นผู้ที่จะรักษาสืบต่อวัฒนธรรมไทย ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีงามของคนไทยในอนาคต คนในสังคมจึงพยายามอบรมเยาวชนไทยให้เป็นคนดี มีความเอื้ออาทร มีความขยันอดทน มีความรู้คู่คุณธรรม มีค่านิยมและพฤติกรรมที่ดีงามเหมาะสมกับสังคมไทย อย่างไรก็ตามสภาพสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ครอบคลุมนับวันยิ่งบีบบังคับให้เยาวชนเพื่อความอยู่รอด ทำให้ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเท่าที่ควร นอกจากนี้ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและเข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัย ทั้งข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและข่าวที่ชักจูงเด็กและเยาวชนไปในทางที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรติดตามสถานการณ์และวิเคราะห์ถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบัน

สถานการณ์ทั่วไป : เยาวชนไทยกังวลเรื่องเรียนและการใช้จ่าย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนและสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์สำรวจพบว่า เยาวชน นักเรียน นักศึกษา มีความกังวลใจเรื่องการเรียนมากที่สุดถึงร้อยละ 39.3 ของผู้ตอบทั้งหมด รองลงมาเป็นเรื่องการเงินและการใช้จ่ายเกินตัว ร้อยละ 32.9 และกังวลในเรื่องอนาคตชีวิตของตนเอง เช่น กลัวไม่มีงานทำ กลัวไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตร้อยละ 26.9 เรื่องปัญหาครอบครัวร้อยละ 6.7 และความสัมพันธ์กับเพื่อนร้อยละ 5.1 เมื่อรวมความวิตกกังวลทั้งหมดพบว่านักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 55.5 มีความวิตกกังวลมากกว่า 1 ด้าน นอกจากนี้การสำรวจยังพบว่า เยาวชน นักเรียน นักศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการ

ตารางที่ 17 จำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนทำผิดถูกส่งสถานพินิจทั่วประเทศ

คดี	2546	2547	2548	ครึ่งปีแรก	
				2548	2549
ชีวิตและร่างกาย	4,846	5,962	6,098	3,006	3,777
อาวุธและวัตถุระเบิด	1,735	2,431	2,670	1,363	1,640
รวม	6,639	8,417	8,770	4,369	5,444
เปลี่ยนแปลง (%)	49.3	26.8	4.2	-	24.6

ที่มา : กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

ดำเนินชีวิตเฉลี่ยคนละ 1.8 ปัญหา โดยมีปัญหาเรื่องการตีมีเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์มากที่สุดถึงร้อยละ 32.7 รองลงมาเป็น การทะเลาะวิวาทร้อยละ 31.5 การใช้ยาเสพติดร้อยละ 28.8 การเที่ยวสถานบันเทิงร้อยละ 26.9 และการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 23.8 และปัญหาอื่นๆ เช่น เล่นการพนัน สูบบุหรี่ การคิดฆ่าตัวตาย และเมื่อรวมทุกปัญหาคือพบว่า นักเรียน นักศึกษามีปัญหาถึงร้อยละ 71.0 ผลสำรวจดังกล่าวสอดคล้องกับข่าวที่ปรากฏตามหนังสือพิมพ์ และสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่าเยาวชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของครอบครัวและสังคมดำรงชีวิตประจำวันอย่างไม่มีความสุข ปัญหาที่เยาวชนประสบในแต่ละเรื่องมีความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ซึ่งสถาบันรามจิตติ วิเคราะห์ว่าปฐมเหตุที่สำคัญของปัญหาดังกล่าวทั้งปวงมาจากการที่สถาบันครอบครัวอ่อนแอ และพื้นที่อบายมุขขยายออกไปทุกมุมเมืองอย่างขาดการควบคุม

การใช้ความรุนแรงของเยาวชน : ครอบครัวและการถูกกระทำเป็นเหตุ

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดคดีชีวิตและร่างกาย คดีอาวุธ และระเบิด ถูกจับส่งสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2546 มีคดีเกิดขึ้น 6,639 คดี เพิ่มขึ้นเป็น 8,417 คดี ในปี 2547 และ 8,770 คดี ในปี 2548 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 26.8 ต่อปี สำหรับหกเดือนแรกของปี 2549 มีคดีเกิดขึ้น 5,444 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันกับปีที่ผ่านมา โดยคดีชีวิตและร่างกายจะมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.3 ของทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นคดีเกี่ยวกับอาวุธ และวัตถุระเบิด ร้อยละ 30.7 ของทั้งหมด

การใช้ความรุนแรงของเด็กและเยาวชน พบมากในระดับประถมศึกษา ซึ่งรายงานสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด ปี 2547-2548 ระบุว่าเด็กระดับประถมที่เคยถูกทำร้ายร่างกายในสถานศึกษาของตนเองมีสัดส่วนถึงร้อยละ 30.4 โดยเด็กภาคเหนือตอนล่างถูกทำร้ายมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 32.6 รองลงมาเป็นภาคกลางร้อยละ 31.4 จังหวัดนครราชสีมาสัดส่วนสูงที่สุดคือร้อยละ 52.8 ปัตตานี ร้อยละ 44.4 จังหวัดศรีสะเกษถูกทำร้ายน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 7.6 ส่วนเด็กระดับมัธยม-อุดมศึกษาถูกทำร้ายร้อยละ 10.4 ภาคกลางสูงเป็นอันดับหนึ่งร้อยละ 12.3 ตามมาด้วยภาคใต้ร้อยละ 11.3 และตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 10.4 จังหวัดสงขลามีสัดส่วนสูงที่สุดคือ ร้อยละ 38.5 หนองคายร้อยละ 37.4 และสระบุรีร้อยละ 23.6 จังหวัดนราธิวาสถูกทำร้ายน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 4.4 ลำปาง ร้อยละ 4.9 และกระบี่ ร้อยละ 5.2

การศึกษาตัวอย่างคู่สามีภรรยาที่เคยมีประสบการณ์ใช้ความรุนแรงในครอบครัวและการรังแกกันแก่งในในกลุ่มเยาวชนอายุ

ตารางที่ 18 ร้อยละของเด็กระดับประถมศึกษาและมัธยม-อุดมศึกษาที่เคยถูกทำร้ายร่างกายในสถานศึกษาของตนเอง

ภาค	ประถมศึกษา	มัธยม-อุดมศึกษา
กทม.	25.4	7.8
ภาคกลาง	31.4	12.3
ภาคตะวันออก	30.7	9.3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	30.4	10.4
เหนือตอนบน	30.2	8.3
เหนือตอนล่าง	32.6	9.4
ใต้	27.2	11.3
รวมทั้งประเทศ	30.4	10.4

ที่มา : สถาบันรามจิตติ, สว., สสส. สภาวะการณ์เด็กและเยาวชนปี 2547-2548

ตารางที่ 19 การจัดอันดับประเภทสินค้าฟุ่มเฟือยที่เด็กและวัยรุ่นนิยมซื้อหรือบริโภค (ค่าร้อยละที่ได้รับการถ่วงน้ำหนักแล้ว)

ประเภทสินค้าฟุ่มเฟือย	ร้อยละ
โทรศัพท์มือถือ/อุปกรณ์สื่อสาร	39.1
เสื้อผ้าจากดีไซน์เนอร์/เสื้อผ้าแบรนด์เนมจากต่างประเทศ	16.6
เครื่องสำอาง เช่น แป้ง ลิปสติก น้ำหอม	9.4
เครื่องประดับ เช่น กิ๊บ ต่างหู แหวน	7.7
เกมส์คอมพิวเตอร์	6.7
อาหารประเภทฟาสต์ฟู้ดส์	5.0
หนังสือการ์ตูนหนังสือเกมส์	3.3
ของเล่นจากต่างประเทศ/ของตุ๊กต	2.8
อื่นๆ	9.4
รวม	100.0

ที่มา : ความเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยของเด็กและวัยรุ่น สำนักงานวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ตารางที่ 20 การนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยของไทยปี 2546-2549 (มกราคม-กุมภาพันธ์)

รายการ	มูลค่าสินค้า (ล้านบาท)					อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)			
	46	47	48	48 (ม.ค.-ก.พ.)	49 (ม.ค.-ก.พ.)	46	47	48	49 (ม.ค.-ก.พ.)
เครื่องสำอาง	7,482.8	8,767.3	9,272.8	5,386.3	5,583.9	25.7	17.2	5.8	3.7
เสื้อผ้า รองเท้า และผลิตภัณฑ์อื่นๆ	11,094.9	3,457.1	14,864.0	7,816.8	9,997.5	15.7	21.3	10.4	27.9
เครื่องวิดีโอ	2,566.0	3,001.8	3,390.0	1,884.0	2,009.8	20.6	17	12.9	6.7
เครื่องรับวิทยุ โทรศัพท์ โทรเลข โทรศัพท์	17,582.7	24,158.7	29,480.0	16,262.3	27,173.1	-0.6	37.4	22	67.1
รวม 4 รายการ	38,726.4	39,384.9	57,003.8	31,349.4	44,764.3	9.5	27.5	15.4	42.8
ร้อยละต่อสินค้านำเข้าทั้งหมด	1.23	1.30	1.20	1.5	1.55	-	-	-	-
ร้อยละต่อ GDP	0.65	0.76	0.80	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : ปี 2549 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระหว่าง 6-13 ปี โดยดร.บาวเออร์และคณะมหาวิทยาลัยวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา พบว่าเยาวชนที่เคยเห็นการทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวมีแนวโน้มที่จะไปรังแกผู้อื่นหรือผู้ที่มิใช่เพื่อนฝูงมากกว่าและพบว่าเด็กผู้หญิงจะทำร้ายผู้อื่นมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้เยาวชนถึง 3 ใน 4 เล่าว่าเขาเคยถูกผู้อื่นรังแกมาแล้วเช่นกัน และผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องอิทธิพลของสื่อต่อความก้าวร้าวของเด็ก โดยติดตามเด็กจนถึงอายุ 18 ปีในอเมริกายังพบว่า การดูสื่อที่มีความก้าวร้าวบ่อยกว่าวันละชั่วโมงความก้าวร้าวจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 แต่ถ้าดูวันละ 3 ชั่วโมง ความก้าวร้าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 30

ผลการสำรวจสถานะความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษา พ่อบ้านและแม่บ้านในเขต กทม. สุพรรณบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และนครศรีธรรมราช พบว่าเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัวสูงมาก และผลการสำรวจความเสี่ยงในการใช้ความรุนแรงแก้ไขปัญหายาของนักเรียนชายพบว่า สื่อที่มีผลกระทบทำให้เกิดการเลียนแบบเรียงตามลำดับคือ ภาพยนตร์ร้อยละ 56.1 ข่าวความรุนแรงตามสื่อต่างๆ เช่น ทีวี ร้อยละ 32.7 อินเทอร์เน็ตร้อยละ 31.9 ดังนั้นปัจจัยแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็กที่รุนแรงจะหล่อหลอมจิตใจของเด็กและเยาวชนให้นิยมการแก้ไขปัญหายาด้วยความรุนแรงโดยไม่รู้ตัว หากไม่ได้รับการแก้ไขและปัญหาการขยายลูกกลามมากขึ้น จะทำให้สังคมไทยนิยมแก้ไขปัญหายาด้วยความรุนแรงเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่

ความฟุ่มเฟือยของเยาวชน : แม่ปุ่สอนลูก

ความกังวลเรื่องการใช้เงินเกินตัวกับปัญหาการใช้เงินฟุ่มเฟือยของเด็กและเยาวชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะผลการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาต่อการใช้จ่ายใช้สอยสินค้าแบรนด์เนมในเขต กทม.และหัวเมืองใหญ่ในปี 2547 พบว่าตัวอย่างร้อยละ 47.8 มีรายรับไม่พอกับรายจ่ายและผลการสำรวจการกู้ยืมเงินเรียนของสวนดุสิตโพลล์ปี 2546 ระบุว่า นักเรียน นักศึกษาที่มีเพื่อนหรือคนรู้จักนำเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาไปใช้ในทางฟุ่มเฟือย เช่น การเที่ยว ชื้อของใช้ และโทรศัพท์มือถือถึงร้อยละ 35.9 นอกจากนี้สำนักงานวิจัยเอแบคโพลล์สำรวจพบว่า ประชาชนถึงร้อยละ 91.9 มีความเห็นว่าเด็กและวัยรุ่นมีพฤติกรรมใช้จ่ายฟุ่มเฟือย โดยสินค้ายอดนิยมนับแรกมีสัดส่วนถึงร้อยละ 39.1 คือโทรศัพท์มือถือ/อุปกรณ์สื่อสาร รองลงไปที่เสื้อผ้าห้อยต่างจากต่างประเทศร้อยละ 16.6 และเครื่องสำอางร้อยละ 9.4

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการใช้เงินฟุ่มเฟือยของเยาวชนดังกล่าว นอกจากจะถูกชักจูงจากการโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ แล้ว ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างให้เด็ก

ทำตามดังเห็นได้จากมูลค่านำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากนานาประเทศในแต่ละปีจะมีมูลค่าสูงมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2546 มูลค่านำเข้าสินค้า 4 รายการคือ เครื่องสำอาง เสื้อผ้า รองเท้า และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เครื่องเล่นวีดีโอ และเครื่องรับวิทยุ โทรศัพท์ต่าง ๆ มีมูลค่าถึง 38,726 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 49,385 ล้านบาทในปี 2547 และ 57,004 ล้านบาทในปี 2548 หรือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.5 ต่อปี สำหรับปี 2549 ในช่วงมกราคม-กรกฎาคมมีมูลค่านำเข้า 44,764 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2548 ถึงร้อยละ 42.8 โดยเครื่องรับวิทยุมีมูลค่ามากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.7 ของทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2548 ถึงร้อยละ 67.1 เสื้อผ้าและรองเท้ามีสัดส่วนร้อยละ 22.3 ดังนั้นการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของเยาวชนที่หลายฝ่ายเป็นห่วงเพราะอาจทำให้ชีวิตของบางคนถึงขั้นเสื่อมถอย เนื่องจากต้องหาเงินมาใช้จำนวนมาก และบางคนคิดหาเงินด้วยวิธีการที่ไม่สุจริต เช่น การลักขโมย และการขายบริการทางเพศ นั้น ประเด็นที่ต้องคิดควบคู่ไปกับการดูแลเด็กให้ใกล้ชิดคือ ผู้ใหญ่ได้ประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนหรือไม่

ตารางที่ 21 สภาวะปัญหาสังคมเด็กและเยาวชนจำแนกตามภาค

สภาวะสังคม	มีเพศสัมพันธ์แล้ว (ร้อยละ)	เด็กทารกถูกทอดทิ้ง (ต่อประชากรแสนคน)	เด็กมาทำคลอด (ต่อประชากรแสนคน ในกลุ่มอายุ)	
			10-14ปี	15-19ปี
กทม. และ ปริมณฑล	19.42	7.43	59.11	952.16
กลาง	19.75	0.79	301.88	1,696.25
ตะวันออก	13.79	0.85	121.05	2,045.54
อีสาน	13.58	0.80	40.84	1,074.43
เหนือบน	17.99	0.37	58.86	1,172.37
เหนือล่าง	18.68	0.42	78.69	1,746.31
ใต้	11.56	1.67	138.46	1,693.60
รวม	16.08	2.61	90.73	1,351.93

ที่มา: สมุดรายนามสภากาชาดเด็กและเยาวชนปี 2547-48

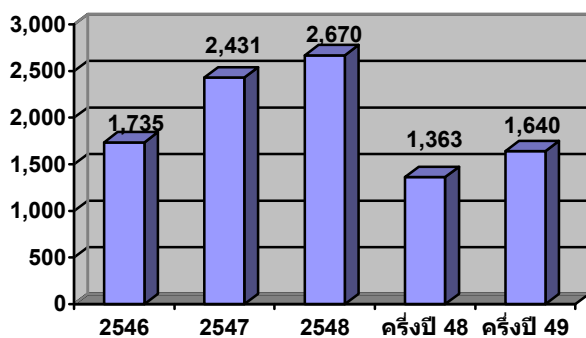
: สถาบันรามจิตติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพและ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

เพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น: เสี่ยงต่อโรคและการตั้งครรภ์

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศของเด็กและเยาวชนได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของประเทศตะวันตกที่เผยแพร่ตามสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ทีวี สื่อลามกต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้า เช่น อินเทอร์เน็ต ทำให้ทัศนคติในการดำรงชีวิตเริ่มเปลี่ยนไปโดยไม่รู้ตัว ผลการสำรวจของกองควบคุมโรคร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า สัดส่วนวัยรุ่นชายมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 53 ในปี 2547 และวัยรุ่นหญิงมีสัดส่วนเพิ่มจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 35 ในช่วงเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานสำรวจอีกหลายชิ้นที่ได้ข้อค้นพบที่คล้ายคลึงกัน เช่น ผลสำรวจของสวนดุสิตโพลล์ เรื่องวัยที่พร้อมจะมีคู่อีกอย่างไรกรณีการอยู่ก่อนแต่งและทะเบียนสมรสในเยาวชนอายุ 18-25 ปี พบว่า ร้อยละ 38.4 เห็นว่าการเสียตัวก่อนมีสามีหรือภรรยาเป็นเรื่องปกติ และเห็นว่าการอยู่ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องปกติถึงร้อยละ 61.3 ผลสำรวจของเอนแบคโพลล์เรื่องประสบการณ์และทัศนคติของวัยรุ่นต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศในปัจจุบันของเยาวชนในปี 2547 พบว่า ผู้ตอบถึงร้อยละ 46.9 ยอมรับได้กับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล และเป็นเรื่องธรรมดาไม่เสียหาย

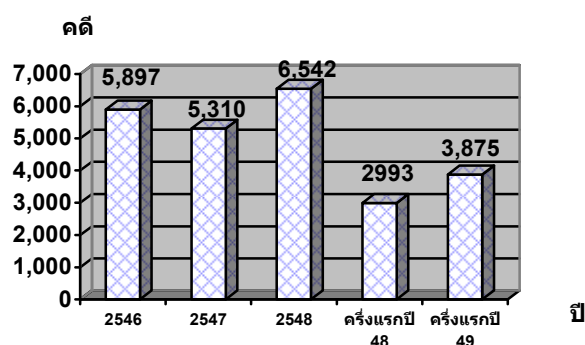
การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นโดยขาดการป้องกันที่ถูกต้องทำให้เกิดผลเสียตามมา โดยกรมอนามัยรายงานว่า ในปี 2545 วัยรุ่นอายุระหว่าง 10-24 ปี มีอัตราการเป็นกามโรคถึงร้อยละ 31.7 ของ

แผนภูมิที่ 10 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทางเพศถูกส่งสถานพินิจคดี

ที่มา : สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

แผนภูมิที่ 11 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจทั่วประเทศที่มีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปี 2546-2549

ที่มา : สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

ผู้ป่วยทั้งหมด และป่วยด้วยโรคเอดส์ร้อยละ 11.1 และการติดตามสภาวะการณเด็กและเยาวชนปี 2547-2548 พบว่า เด็กอายุ 10-14 ปี มาทำคลอดมีอัตราส่วนถึง 91 คนต่อประชากรแสนคน โดยภาคกลางมีอัตราส่วนสูงสุดถึง 302 คนต่อประชากรแสนคน รองไปเป็นภาคใต้ 138 คน และภาคตะวันออก 121 คนต่อประชากรแสนคน จังหวัดอยุธยา มีอัตราส่วนที่สูงถึง 1,127 คนต่อประชากรแสนคน รองลงไปเป็นสุพรรณบุรี 706 คน และตรัง 567 คน ขณะที่จังหวัดร้อยเอ็ดมีอัตราส่วนต่ำสุดเพียง 1 คนต่อประชากรแสนคน และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 คนต่อประชากรแสนคน ส่วนเยาวชนอายุ 15-19 ปี มีผู้มาทำคลอดคิดเป็นอัตราส่วน 1,352 คนต่อประชากรแสนคน โดยภาคตะวันออกมีอัตราส่วนสูงสุดถึง 2,045 คน รองลงไปเป็นภาคเหนือตอนล่าง 1,746 คนต่อประชากรแสนคน จังหวัดสมุทรสาครมีอัตราส่วนสูงสุดคือ 4,447 คนต่อประชากรแสนคน รองลงไปเป็นจันทบุรี 3,325 คน และภูเก็ต 3,220 คนต่อประชากรแสนคน ส่วนจังหวัดชุมพรมีอัตราส่วนต่ำที่สุดเพียง 72 คน และนครปฐม 143 คนต่อประชากรแสนคน

นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่ก่อคดีทางเพศยังเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2546 มี 1,735 คดี เพิ่มขึ้นเป็น 2,431 คดีในปี 2547 และ 2,670 คดี ในปี 2548 หรือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 22.3 ต่อปี สำหรับครึ่งแรกของปี 2549 มีผู้ทำผิด 1,640 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2548 นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มใหม่ๆ ของเยาวชนเพื่อกระทำความผิด ที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น แก๊งเกิดมาลุย แก๊งนารีผวา หากไม่แก้โดยเร็วอาจจะลุกลามเป็นปัญหาสังคมในที่สุด ดังนั้น ภัยคุกคามและพฤติกรรมทางเพศของเด็กและเยาวชน จึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งของสังคมที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น และต้องเร่งหาทางป้องกันและบรรเทาปัญหาให้น้อยลงโดยด่วน

ยาเสพติด : ภูมิคุ้มกันจากครอบครัวและสภาพแวดล้อมบกพร่อง

ถึงแม้เด็กและเยาวชนจะระบุว่าปัญหาเสพติดไว้เป็นรายการท้ายๆ แต่ก็เป็ภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กอย่างกว้างขวาง เด็กที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ ยาบ้า การเสพยาหระเหย และกัญชา มีจำนวนสูงขึ้นโดยปี 2546 มีจำนวน 5,897 คน และลดลงเหลือ 5,310 คน ในปี 2547 ก่อนจะเพิ่มขึ้นเป็น 6,542 คน ในปี 2548 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.6 ต่อปี ส่วนครึ่งแรกปี 2549 มีผู้กระทำความผิด 3,875 คน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี 2548 ร้อยละ 29.5

ตารางที่ 22 อัตราร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามประเภทของครัวเรือน ปี 2543, 2545 และ 2547

ประเภทของครัวเรือน	2543	2545	2547
ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือน และคู่สมรสอยู่ด้วยกัน	68.9	67.9	66.6
ครัวเรือนคนเดียว	9.2	9.8	10.4
ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียว และบุตรที่ยังโสด	7.0	11.1	10.1
ครัวเรือนประเภทอื่นๆ *	14.9	11.3	12.8

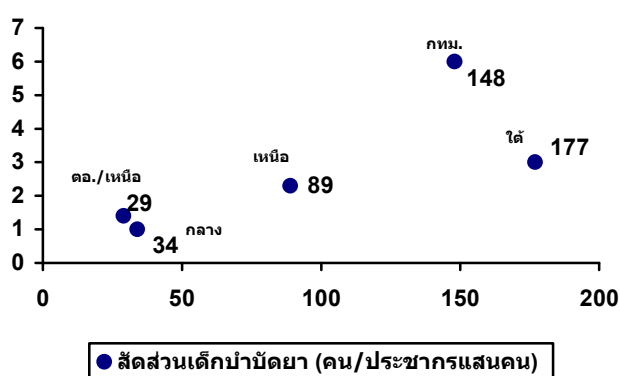
หมายเหตุ : * เช่น อยู่กับเพศเดียวกัน

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2543 2545 และ 2547

แผนภูมิที่ 12 สัดส่วนพื้นที่เสี่ยงต่อพื้นที่ดี กับสัดส่วนเด็กที่บำบัดยาเสพติด

ในแต่ละภาคปี 2547-2548

สัดส่วน (เท่า)

ที่มา : สถาบันรามจิตติ, สกว., สสส., รายงานสภาวะการเฝ้าระวังและยาเสพติดปี 2547-2548

ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการหวนกลับมาติดยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยทางครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การได้รับความอบอุ่นที่ไม่สม่ำเสมอของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่มีกฎเกณฑ์ สภาพครอบครัวมีการดุด่า และครอบครัวมีการทะเลาะวิวาท เป็นเหตุให้วัยรุ่นต้องกลับไปเสพยาเสพติดอีก และการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตของเยาวชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในสภาพแวดล้อมที่มีปัญหาเสพติด : กรณีศึกษาในชุมชนแออัดคลองเตย พบว่า ภูมิหลังของครอบครัวที่มีความรักและความเข้าใจ ภูมิหลังการเลี้ยงดูที่ให้อภัยการรื้อถอนการรู้จักช่วยเหลือตนเองรู้จักแยกแยะสิ่งดีชั่ว มีความอดทนอดกลั้น และควบคุมตนเองได้ รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า และมีความรักตัวเอง ได้มีส่วนทำให้เยาวชนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่ของสถาบันครอบครัวในการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัจจัยเสี่ยงที่มากกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวกลับมีความอ่อนแอลงทุกปี โดยครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรสอยู่ด้วยกันมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 68.9 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 66.8 ในปี 2547 ในขณะที่ครัวเรือนคนเดียวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.2 เป็นร้อยละ 10.4 และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวอยู่กับบุตรที่ยังโสดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10.1 ในช่วงดังกล่าวจึงเป็นประเด็นท้าทายของสังคมว่า จะร่วมกันสร้างครอบครัวให้อบอุ่น สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์เหมือนในอดีตได้อย่างไร

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก คือ จำนวนพื้นที่ดี เช่น สวนกีฬา สวนกิจกรรมสาธารณะ สวนสาธารณะ สนามกีฬาในสถานศึกษาที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปใช้หลังเวลาเลิกเรียนต่อจำนวนพื้นที่เสี่ยง เช่น ร้านคาราโอเกะ ค็อกเทลเลาว์ ผับ โรงน้ำชา โรงแรมม่านรูดต่อประชากรแสนคน

จะพบว่า ภูมิภาคที่มีพื้นที่เสี่ยงมาก จะมีสัดส่วนเด็กที่ขอรับการบำบัดยาเสพติดสูงไปด้วย เช่น ภาคกลางมีอัตราพื้นที่เสี่ยงต่อพื้นที่ดี 1 ต่อ 1 จะมีเด็กขอรับการบำบัดยา 34 คน ต่อประชากรแสนคน ภาคเหนือมีอัตราพื้นที่เสี่ยง 2.4 ต่อ 1 จะมีเด็กบำบัดยา 89 คน และ กทม. มีอัตราพื้นที่เสี่ยง 6 ต่อ 1 จะมีเด็กบำบัดยา 148 คน เป็นต้น

ดังนั้น อาจสรุปในเบื้องต้นว่า ความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีจะเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญที่ช่วยป้องกันให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด ทั้งปวง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันสร้างให้มากขึ้น

การแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน: ทุกฝ่ายต้องร่วมด้วยช่วยกัน

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาของเด็กและเยาวชน ดังกล่าว และได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างครอบครัวให้อบอุ่น โดยกำหนดให้ทุกวันอาทิตย์เป็นวันครอบครัวแข็งแรง (Healthy Family Day) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหามาตรการควบคุมและรณรงค์ให้มีการงดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ รวมทั้งอบายมุขสิ่งเสพติดอื่นๆ ที่ทำลายสุขภาพคนไทย ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนแต่ละครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัวทุกวันอาทิตย์

2. สนับสนุนกิจกรรมของเยาวชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ทั้งในเรื่องกีฬา ดนตรี และกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น ให้เยาวชนสอนน้องเล่นกีฬา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น โครงการที่ประสบผลสำเร็จและมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก คือ โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) ซึ่งสนับสนุนให้เยาวชนและชุมชนได้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ รวมทั้งสร้างความเข้าใจและยอมรับผู้มีปัญหาสารเสพติดเพื่อให้โอกาสกลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้มีผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการรักษาในโครงการถึง 320,000 คน

3. กำกับดูแลสื่ออินเทอร์เน็ต โดยติดตั้งโปรแกรมช็อลลาวาฟ ป้องกันการเข้าเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม การควบคุมดูแลร้านเกม/อินเทอร์เน็ต การปราบปรามจับปรับสื่อลามกทั้งเว็บไซต์ สื่อออนไลน์ ดีวีดี/วีซีดี และสื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีรายการที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมต่อเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น

4. ส่งเสริมบทบาทชุมชนดูแลเด็กและเยาวชน โดยอบรมผู้นำชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำบัดแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิด เฝ้าระวังและป้องกันการกระทำผิดของเด็กในชุมชน รวมทั้งการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ โดยจัดให้มีการเจรจาระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชน ครอบครัว และบุคคลที่เกี่ยวข้องในกรณีความผิดอัตราโทษไม่เกิน 5 ปี เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีโดยไม่มีมลทินติดตัว

ในขณะเดียวกัน เด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่ง โดยความร่วมมือของภาครัฐและภาคีการพัฒนาได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งในช่วงปี 2546-2547 มีจำนวนทั้งสิ้น 160 กลุ่ม สมาชิกทั้งหมด 13,549 คน เช่น

1. กลุ่มอนุรักษ์และศึกษาระบบนิเวศป่าชายเลน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีสมาชิก 150 คน อายุระหว่าง 14-18 ปี เพื่อฟื้นฟูสภาพพื้นที่นาเกลือที่รกร้างว่างเปล่าให้เป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่

ตารางที่ 23 เยาวชนที่ทำกิจกรรมสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมจำแนกตามประเภทกิจกรรม

ประเภทกิจกรรมของเยาวชน	จำนวนกลุ่ม	สมาชิกทั้งหมด(คน)
พัฒนาศักยภาพเยาวชน	35	2,344
เครือข่ายเยาวชน	20	3,317
สิ่งแวดล้อม	16	1,689
พัฒนาชุมชนและสังคม	14	936
กลุ่มกิจกรรมในมหาวิทยาลัย	11	741
สื่อ	11	297
ศิลปวัฒนธรรม	10	396
การศึกษา	7	1,466
กลุ่มกิจกรรมในโรงเรียน	7	669
ธุรกิจและเศรษฐกิจชุมชน	5	741
เอตส์	4	398
ยาเสพติด	4	83
สุขภาพ	3	60
อื่นๆ	13	412
รวม	160	13,549

หมายเหตุ : ข้อมูลช่วงปี 2546-2547

ที่มา : <http://www.dksiam.com/home/directiry.php?action=&type=worktype> ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้

อุดมสมบูรณ์ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น กิจกรรมที่ทำ เช่น จัดตั้งชุมนุมในโรงเรียน เป็นกลุ่มวิทยากรป้าชาย เล่นทั้งในและนอกโรงเรียน (วนอุทยาน) ปลูกป้าชายเล่นข้างโรงเรียน ดุแลพื้นที่ป้าชายเล่น (ต้นไม้, น้ำ, สัตว์) สืบทอดเจตนารมณ์โดยฝึกผู้นำน้องเพิ่มเพื่อต่อชิ้นงานนี้ต่อไป

2. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีสมาชิก 80 คน อายุระหว่าง 12-23 ปี เพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในแก่งกระจานให้คงสภาพและดียิ่งขึ้น กิจกรรมที่ทำ เช่น สร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชน สืบสวนลำน้ำ ค่ายสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน สืบสวนสารเคมีในชุมชนและทดลองใช้ปุ๋ยชีวภาพ พืชสมุนไพร สนับสนุนการท่องเที่ยว

3. เยาวชนรักษ์ป่า (กลุ่มเด็กกะเหรี่ยง) จ.ราชบุรี มีสมาชิก 35 คน อายุระหว่าง 12-22 ปี เพื่อให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กิจกรรมที่ทำ เช่น กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมปลูกป่าในโอกาสต่างๆ กิจกรรมเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น(วิทยากรท้องถิ่น) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ศึกษาป่า)

4. ชมรมเด็กรักนก จังหวัดชัยภูมิ มีสมาชิก 500 คน อายุระหว่าง 10-33 ปี เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนรักท้องถิ่น โดยใช้กิจกรรมดูนกเป็นสื่อ กิจกรรมที่ทำ เช่น ทำเข็มกลัดนก, สืบสวนนกบนภูแล่นคา, สืบสวนคุณภาพน้ำ, ปลูกข้าวปลอดสารพิษ, จัดค่ายเด็กรักธรรมชาติ, ส่งเสริมกิจกรรมของพระสงฆ์ในการเดินธรรมาศตราเพื่อธรรมชาติ, เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

5. กลุ่มเยาวชนสืบสานวัฒนธรรม ครองแครง

จ.พระนครศรีอยุธยา มีสมาชิก 150 คน อายุระหว่าง 15-25 ปี กิจกรรมที่ทำ เช่น สืบสานเพลงพื้นบ้าน (วัฒนธรรม) นาฏดนตรีละคร รณรงค์ต่อต้านปัญหาต่างๆ ละครสะท้อนวิถีไทย เรื่อง "คนไท" โครงการเอบีคิววันละบาท (สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้นำ มีประชาชนเข้าร่วมวันละประมาณ 25-30 คน) วิทยากรกลุ่มสัมพันธ์/ละลายพฤติกรรมให้กับโรงเรียนต่างๆ

6. สภาเยาวชนไทย จังหวัดนนทบุรี มีสมาชิก 120 คน อายุระหว่าง 12-18 ปี เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนเยาวชนไทย ให้มีบทบาทกับสังคมเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมที่ทำ เช่น จัดการประชุม สัมมนา อบรมผู้นำของภาคเพื่อรวมพลังในการขับเคลื่อนความคิดของเยาวชน

7. ศูนย์ข่าวเยาวชนไทย จังหวัดภูเก็ต มีสมาชิก 25 คน อายุระหว่าง 13-18 ปี เพื่อเผยแพร่ข่าวของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ กิจกรรมที่ทำ เช่น จัดทำข่าวตามท้องที่ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

8. ศูนย์ข่าวเยาวชนไทย ร.ร.มุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีสมาชิก 25 คน อายุระหว่าง 14-18 ปี ผลิตข่าวเกี่ยวกับเยาวชนเพื่อแพร่ภาพไปสู่ประชาชน

9. ศูนย์ข่าวเยาวชนไทย โรงเรียนเบญจมมาฆาราช จังหวัดอุบลราชธานี มีสมาชิก 23 คน อายุระหว่าง 12-18 ปี เพื่อฝึกให้รู้จักกระบวนการคิด เป็นกระบอกเสียงของเยาวชนไทย กิจกรรมที่ทำ เช่น ออกทำข่าวในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น

สรุปและข้อเสนอแนะ

เยาวชนไทยในวันนี้มีภัยรอบด้านที่จะถูกกระตุ้นหรือชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสม ทั้งในเรื่องการใช้ความรุนแรง การใช้ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะถึงแม้ภาครัฐและภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนจะร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ยังไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากภูมิคุ้มกันที่สำคัญของเด็กและเยาวชน คือ ครอบครัวที่อบอุ่นเริ่มอ่อนแอ และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีถูกแหล่งอบายมุขแพร่ขยายรุกรานอย่างอย่างไร้ขอบเขต ดังนั้นจำเป็นต้องแก้ไขโดยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันผลักดันยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่งได้จากการระดมความเห็นจากประชาชนทั่วประเทศไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

1. การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจดีงามอยู่ในกรอบศีลธรรมและมีจิตสาธารณะ โดยผลักดันให้ครอบครัวชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและเยาวชนให้สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน

2. พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมด้านสติปัญญาและอารมณ์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา จนกระทั่งเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม พัฒนาหลักสูตร การศึกษาและระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเจริญของสมอง

3. เสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในสังคมทั้งในระดับครอบครัว และชุมชน อบรมพ่อแม่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลครอบครัวให้มั่นคงมีสัมพันธภาพที่ดี ถ่ายทอดวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีของไทย และทักษะในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมแก่บุตรหลาน ตลอดจนเร่งขยายพื้นที่สารสนเทศและพื้นที่สาธารณะที่ดีทดแทนพื้นที่เสี่ยงอย่างกว้างขวาง